

EKSAMEN I PSY1004 - PSY1014 - SOSIALPSYKOLOGI I - HØSTEN 2012

DATO:	04.12.12
Studiepoeng:	7,5
Sidetall bokmål	1
Tillatte hjelpemidler:	Ingen
Antall timer:	4
Sensurfrist:	04.01.2013

BOKMÅL

3 AV 4 OPPGAVER SKAL BESVARES

1. Gjør rede for begrepet aggresjon og diskuter påstanden: "All aggresjon er lært"
2. Gjør kort rede for begrepet fordommer. Diskuter deretter påstanden: " Fordommer følger automatisk av sosial kategorisering og stereotypier."
3. Gjør rede for noen mentale strategier mennesker bruker for å tolke den sosiale verden og hvilke feilslutninger vi kan gjøre når vi tolker andres atferd. Diskuter om det er kulturelle forskjeller i sosial kognisjon og sosiale slutninger.
4. Gjør rede for begrepet holdninger gi eksempler på hvordan disse måles. Diskuter deretter forholdet mellom holdninger og atferd.

SENSORVEILEDNING FOR PSY1004/PSY1014 HØSTEN 2012

Generelt:

Pensum er Aronson et al., 2010. Hele boken. Hver oppgave dekker i regelen ett kapittel. Kandidatene skal besvare 3 av 4 oppgaver. For å kunne få ståkarakter (E eller bedre) må alle tre oppgavene vurderes til ståkarakter. For alle oppgaver gjelder det at kandidaten gjør en rimelig (forklart) tolkning og avgrensing av oppgaven der det kreves. Oppgaver HELT uten drøfting eller diskusjon kan ikke oppnå bedre enn karakter D, uansett hvor god redegjørelsen i første del er. Korrekt gjengivelse av relevant empiri med påfølgende diskusjon skal veie klart positivt i bedømmelsen og gjengivelse av empiriske studier er en betingelse for å oppnå beste karakter.

Kommentarer til de spesifikke oppgavene:

1. Gjør rede for begrepet aggresjon og diskuter påstanden: "All aggresjon er lært" (kap 12)

Aggresjon er intensjonell atferd med det formål å påføre andre skade eller smerte. Man skiller i litteraturen på to typer aggresjon: instrumentell og fiendtlig. Studentene bør kjenne til dette skillet og redegjøre for dette med eksempler fra virkeligheten.

Læreboken gjennomgår en rekke sosiale og ikke-sosiale forhold/faktorer som er knyttet til aggresjon, og spørsmålet om medfødt eller lært har stått sentralt i diskusjonen om aggresjonens opphav siden Hobbes, Rousseau og Freud. Det er en rekke nevrale og kjemiske prosesser knyttet til aggresjon og disse kan diskuteres opp mot sosiale situasjoner (frustrasjon, provokasjon, tilstedeværelse av objekter assosiert med vold) og læring gjennom observasjon (sosial læringsteori). Studiene til Bandura står sentralt i denne diskusjonen. En rekke studier av medievold (TV, video, spill) er gjennomført med utgangspunkt i Banduras teori. Studentene bør kjenne til at det er gjort studier av både barn og voksne. Studier av pornografi er også relevant i denne sammenhengen. Et moment som kan trekkes inn i diskusjonen er nummenhetseffekten man noen ganger kan observere etter gjentatt voldseksponering, men denne trenger ikke være gyldig når en person står overfor en reell situasjon (studier av Thoma et al, 1977). En dypere diskusjon av påstanden vil måtte trekke inn de biologiske og evolusjonære forklaringsmodellene og se disse opp mot effektene av observasjon og imitasjon.

2. Gjør kort rede for begrepet fordommer. Diskuter deretter påstanden: " Fordommer følger automatisk av sosial kategorisering og stereotypier."

Dette spørsmålet dekkes av kapittel 13, men begrepet sosial kategorisering er fyldig dekket i kap. 3. Avklaring av sentrale begreper er viktig i denne besvarelsen, og kandidaten bør tidlig skille klart mellom sosial kategorisering, stereotypier, fordommer og diskriminering. Fordommer er fiendtlige eller negative holdninger (med klare emosjonelle komponenter) overfor en gruppe mennesker som kan skilles fra andre kun på bakgrunn av gruppedlemskap. Stereotypier omtales ofte som den kognitive komponenten av en fordom, og består generaliserte oppfatninger om en gruppe mennesker der bestemte trekk eller egenskaper tilskrives nær alle gruppedlemmene uavhengig av faktisk variasjon mellom medlemmene. Diskriminering er den atferdsmessige komponenten av en fordom og omfatter urimelige, negative eller skadelige handlinger overfor medlemmer av en gruppe utelukkende på grunnlag av hans/hennes gruppedlemskap. Sosial kategorisering dreier seg i denne sammenhengen om å kunne skille 'de' fra 'oss' på bakgrunn av visse karakteristikk. Både sosial kategorisering og aktivisering av stereotypier kan skje (og skjer i regelen) utenfor vår bevissthet og omtales som automatiske prosesser. Gjennom studier av stereotypier overfor utgrupper (f.eks. homoseksuelle, fete, afrikanere, og jøder) hvor ulike målemetoder er benyttet finner man ofte at den automatiske responderingen på stimuli skiller seg fra kontrollerte, bevisste responser. Det er viktig at kandidaten redegjør for både automatisk og kontrollert kognitiv prosessering av stereotypier under drøftingsdelen (Devines teori), og at man kan gjengi hvordan disse prosessene er studert empirisk. Spørsmålet om fri vilje vil være relevant i en slik diskusjon.

3. Gjør rede for noen mentale strategier mennesker bruker for å tolke den sosiale verden og hvilke feilslutninger vi kan gjøre når vi tolker andres atferd. Diskuter om det er kulturelle forskjeller i sosial kognisjon og sosiale slutninger.

Denne oppgaveteksten dekkes av kapitlene 3 og 4 i pensumboken

Mentale strategier for bedømmelse og bruk av snarveier omfatter hovedsaklig tilgjengelighets-, representativitets- og forankrings- og justeringsheuristikker. Studentene forventes å korrekt navngi og beskrive hvordan disse opererer. Det vil være naturlig å ta utgangspunkt i den kunnskapen vi har om automatisk tenkning og skjema som er godt beskrevet i læreboka. Kulturelle forskjeller i sosialkognisjon tar utgangspunkt i skjema og omfatter blant annet holistisk og analytisk tenkning. Det er flere forklaringer på at det er kulturelle forskjeller i disse formene for tenkning, og studentene forventes å diskutere holdbarheten i disse med utgangspunkt i empiriske studier (s.101-104).

Feilslutninger i tolkningen av andres atferd omfatter blant annet implisitte personlighetsteorier (å fylle inn manglende informasjon), kausal attribusjon, korrespondansebias (den fundamentale attribusjonsfeil), og selvtjenende bias.

Læreboken beskriver kulturelle forskjeller innenfor hver av disse områdene og studentene forventes å kunne gjengi kort de relevante empiriske krysskulturelle studiene og diskutere funnene opp mot hverandre (spesielt kulturelle forskjeller i korrespondansebias som er dekket godt på sidene 135-139). Det ble vektlegges at studentene har god begrepsforståelse og viser evne til å illustrere (gjennom konkrete eksempler) hvordan slike bias virker inn på sosiale slutninger om andres atferd.

Det forventes ikke at studentene skal gjengi alt som står i læreboka, men at de aktivt foretar en seleksjon av strategier og typer bias og beskriver disse mer utfyllende.

4. Gjør rede for begrepet holdninger gi eksempler på hvordan disse måles. Diskuter deretter forholdet mellom holdninger og atferd. (kapittel 7)

Avklaring av holdningsbegrepet. Består av evaluerende responser på personer, objekter eller ideer. Disse evaluerende responsene går ofte langsetter dimensjonen liker-misliker. Studenten bør kunne redegjøre for komponenter holdninger består av (om de er kognisjons- eller emosjons-/affektivt baserte).

I avsnittene om når holdninger predikerer atferd skiller læreboken mellom spontan og viljesbestemt (Eng: deliberate) atferd. Spontante handlinger som det å donere penger der og da til et veldedig formål etter en forespørsel på gaten predikeres kun av holdninger når disse er lett tilgjengelig (det er en sterk assosiasjon mellom objektet og evalueringen av det). Man måler dette ved implisitte tester som reaksjonstid (IAT eller SEP). Bidraget til Fazio står sentralt her.

Studentene forventes å kjenne til Ajzens "Theory of Planned Behavior" (Figur 7.8) og redegjøre for modellens kjernekomponenter (Holdninger, Sosiale normer, Opplevd atferdskontroll, Intensjoner og Atferd). Et viktig diskusjonsmoment er for at holdninger skal predikere atferd må nivået av spesifisitet være sammenlignbart. Spesifikk atferd predikeres bedre av spesifikke holdninger enn av generelle (som illustrert i Tabell 7.1 i læreboken om generelle og spesifikke holdninger til p-pillebruk). Holdninger predikerer dessuten ikke atferd direkte, men gjennom intensjoner (dvs. ønske om å utføre en handling, eller vurderinger av sannsynlighet for at man vil utføre atferden).